

Asia: VN/8233/2021

Kansallinen kemikaaliohjelma

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti kansallisesta kemikaaliohjelmasta.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus katsoo, että laajassa yhteistyössä valmis-tettu kemikaaliohjelma on kunnianhimoinen ja se kattaa laaja-alaisesti ke-mikaalien aiheuttamia haittoja ja pyrkii ehkäisemään kuluttajien, kansanter-veyden, työntekijöiden terveyden ja ympäristön altistumista haitallisille ke-mikaaleille niiden koko elinkaaren aikana.

Ohjelman toteutuksen suurimpia haasteita ovat 1) toimenpiteiden priorisoin-ti, 2) toimenpiteiden aikataulutus 2022–2035, 3) ohjelman toimijoiden tunnis-taminen ja 4) koordinaatiosta vastaavien organisaatioiden nimeäminen, joi-hin lausuntokierroksella haetaan palautetta. ELY-keskus on kiinnostunut soveltuvien osien osallistumaan kemikaaliohjelman toteutukseen vuosina 2022–2035.

Kemikaaliohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on laadittu sidosryhmiä, teolli-suutta ja viranomais-tahoja laajasti osallistaen. ELY-keskus osallistui kemi-kaaliohjelman työpajoihin ja on osaltaan vaikuttanut lisäksi Tukesin vetä-män kemikaalialan asiantuntijalaitosten edustajista koostuvan riskiryhmän kautta kemikaaliohjelman sisältöön.

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto

-

Kemikaalit ympärillämme

Voitte tässä lausua luvusta 2: Kemikaalit ympärillämme

-

Tavoitteet ja toimenpiteet

Voitte tässä lausua luvusta 3: tavoitteet ja toimenpiteet

-

Terveyden- ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta

Voitte tässä lausua luvusta 3.1: Terveyden ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

ELY-keskukset valvovat ympäristön (pintavedet, pohjavesi, maaperä, ilma ja vesi) altistumista ja riskinhallintakeinoja kemikaalien aiheuttamille haitoille ympäristölupavelvollisissa yrityksissä.

ELY-keskus haluaa muistuttaa, että sekä valtion että kunnan ympäristöviranomaiset tarvitsevat ajantasaista tietoa teemassa 3.1 tuotettavasta tiedosta: kemikaalihaitat (ml yhteishaitat) ympäristölle, niille altistuminen, päästö-lähteet ja päästöt; riskinarviointi ja -hallinta; säätelytoimista, kemikaalien korvaamisesta vähemmän haitallisilla ja päästöjen rajoittamistarpeista valvontatyössä.

Ympäristöministeriö ohjaa ympäristöviranomaisten työtä ja kemikaalitieto-lähteinä on tähän mennessä käytetty pääasiassa EU:n kemikaaliasetuksissa (REACH ja CLP) tuotettua tietoa, ympäristönsuojelun näkökulmasta tunnistettua tietoa ympäristölle haitallisista prioriteettiaineista sekä päästöjen tarkkailu- ja seurantatietoja.

ELY-keskuksen rooli: osallistuja soveltuvin osin. Toimenpiteiden priorisointiesitys teemassa 1:

1. Haitallisten kemikaalien käytön, päästöjen ja niille altistumisen väheneminen, e-valvontakäytännön kehittäminen, aikataulu 2022–2035.
2. Riskinarvioinnin ja riskinhallinnan tehostaminen, e-valvontakäytännön kehittäminen, aikataulu 2022–2035 ja rooli: osallistuja
3. Riittävästi tietoa riskinarviointia ja riskinhallintaa varten
4. Huomioidaan yhteisvaikutukset riskinarvioinnissa ja tunnistetaan uudet huolen aiheet

Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia

Voitte tässä lausua luvusta 3.2: Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme

organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

ELY-keskus valvoo jätelainsäädännössä asetettujen säädösten noudattamista, joiden tarkoituksena on mm. edistää kiertotaloutta ja luonnonvarojen käytön kestävyyttä, vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, ehkäistä jät-teistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle, varmistaa toimiva jätehuolto sekä ehkäistä roskaantumista.

ELY-keskuksen rooli: osallistuja soveltuvin osin. Toimenpiteiden priorisoin-tiesitys teemassa 2:

1. Uudet kemikaalit ja niitä sisältävät materiaalit ovat turvallisia ja kestäviä tuotannosta käyttöön loppuun
2. Materiaalikierrat ovat haitattomia mahdollistaen kierrätyksen ja uusioma-terian käytön
3. Kiertotalouteen perustuva liiketoiminta kehittyy
4. Kestävään ja turvalliseen

Tietoon pohjautuva päätöksenteko

Voitte tässä lausua luvusta 3.3: Tietoon pohjautuva päätöksenteko. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Tutkittua tietoa haitallisista aineista tarvitaan päätöksiä valmisteltaessa ja tiedolla johtamiseen (ministeriöiden valvonta- ja resurssilinjaukset) sekä toimintakäytäntöjen kehittämisen tueksi.

Ympäristönsuojeluviranomaiset tuottavat ja keräävät valvontatyössään tie-topohjaa päätöksen tekijöille yritysten haitallisten aineiden riskinarvioinnista, riskien hallinnasta ja altistumis/päästöseurannoista. Kemikaaliohjelmassa todetaankin, että ympäristöseurantoja hyödyntämällä voidaan tehostaa puhdistamistoimenpiteitä ja ennaltaehkäistä ympäristöpäästöjä sekä vähen-tää kuluttajien altistumista jo olevien pysyvien kemikaalien osalta. Valvon-nan tarkoitus on varmistaa kemikaalien ja tuotteiden markkinavalvontaa, tullivalvontaa sekä kemikaalien käyttöä työssä sekä ympäristöluvanvarai-ssa työssä.

ELY-keskus valvoo kemikaalien käyttö- ja varastointiolosuhteita ympäris-töministeriön linjausten mukaisesti EU:n kemikaaliasetusten (REACH) (KemiDigi) sekä ympäristönsuojelun näkökulmasta erilaisia prioriteettiainei-ta (SYKE) ympäristöhaittojen ja pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Työnsä tueksi ympäristöviranomaiset tarvitsevat tuoretta tietoa ja täyden-nyskoulutusta haitallisten aineiden ympäristövaikutusten arviointiin, päästö-raja-arvojen asettamiseen ja riskinhallintamenettelyjen varmistamiseen.

Työsuojelu-, ympäristönsuojelu- ja Tukesin laitosvalvojat valvovat yritysten kemikaalien käyttö- ja varastointiolosuhteita kemikaalien aiheuttamilta haittavaikutuksilta. Tukesin valvontaviranomaisten yhteistyöverkosto yhdistää kansallisia kemikaalivalvontaviranomaisia; selkeyttää valvontaviranomais-ten rooleja ja sen toivotaan myötävaikuttavan e-valvontakäytäntöjen kehittämiseen valvontaviranomaisille.

ELY-keskuksen rooli: osallistuja. Toimenpiteiden priorisointiesitys teemassa 3, aikataulu 2022-2035.

1. Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa on tehokasta ja valvontatietoa käytetään riskinhallinnassa
2. Säädösten vaikuttavuuden arviointi on parantunut (e-valvontakäytännön kehittäminen)
3. Päätösten tietopohja on vahva ja tutkittu tieto on käytössä kemikaaleja koskevia päätöksiä tehdessä
4. Tutkimusta suunnataan ja tietoa hyödynnetään lainsäädännön tarpeisiin
5. Toksikologian, ml. ekotoksikologia, osaaminen Suomessa on hyvällä tasolla

Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi

Voitte tässä lausua luvusta 3.4: Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Tavoitteena on sujuva yhteistyö niin EU:n alueella kuin maailmanlaajuisestikin

- ELY-keskus: ei ole tässä toimija. SYKE ja muut tutkimuslaitokset: kyllä.

Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta

Voitte tässä lausua luvusta 3.5: Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi

pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Viestinnällä on merkitystä. Viestinnän tulee olla ymmärrettävää, välittää tie-toa vaaroista ja riskeistä ja antaa samalla neuvoja ja toimintaohjeita, miten riskejä voidaan vähentää tai välttää. Valvontaviranomaiset välittävät tietoa ja neuvovat yrityksiä valvontakäynneillä.

ELY-keskuksen rooli: osallistuja. Toimenpiteiden priorisointiesitys teemassa 5, aikataulu 2022-2035.

1. Viestintä on luotettavaa, ennakoivaa ja tavoittaa kohdeyleisönsä
2. Lisätään viestintää kiertotaloudesta ja kierrättämisestä kemikaalinäkö-kulmasta
3. Viestinnällä ohjataan ja kannustetaan turvallisempien kemikaalien käyt-töönottoon
4. Koulutus eri asteilla tukee kemikaaliosaamista yhteiskunnassa
5. Kuluttajilla ja yrityksillä on riittävästi tietoa kemikaaleista, niiden turvalli-sesta ja asianmukaisesta käytöstä

Tietoiskut ja -laatikot

Voitte tässä lausua luvusta 4: tieto-iskuista- ja laatiokoista.

-

Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 5: Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta.

-

Rantala Juha
Kaakkois-Suomen ELY

Korhonen Pirjo
Kaakkois-Suomen ELY - Ympäristö ja luonnonvarat